

Guy de Maupassant (5. 8. 1850 zámek Miromesnil u Torville-sur-Arques /kraj Normandie v severní Francii/ – 6. července 1893 Paříž)

Francouzský spisovatel, představitel literárního realismu.

Pocházel ze **šlechtické rodiny**, jeho rodiče se však v r. 1861 rozvedli, a tak dále vyrůstal jen s matkou, která v něm pěstovala náklonnost k literatuře. Do spisovatelského světa pronikl zásluhou slavného realistického spisovatele **Gustava Flauberta**, který se s jeho matkou znal. V letech 1872 – 1882 pracoval jako **úředník** na různých ministerstvech, pak se již věnoval jen literární tvorbě. Proslavil se povídkou **Kulička** (1880) v povídkovém sborníku *Večery médanské* (Les soirées de Médan), kde pod záštitou proslulého spisovatele **Émila Zoly** publikovali mladí autoři (scházeli se se Zolou v jeho vile v Médanu u Paříže): námětem povídek byla prohraná Prusko-francouzská válka (1870 – 1871), během níž se Francie stala prakticky natrvalo republikou, ale za východní hranicí jí vyrostl nový silný protivník, Německé císařství.

Maupassant vynikl jako autor **zhruba 300 povídek**, v nichž podal výstižný, analytický portrét soudobé Francie. Soustředil se na život na normanském venkově, na každodenní život Pařížanů pod nadvládou peněžních vztahů mezi lidmi, několikrát se vrátil k Prusko-francouzské válce. Psal však také povídky s tajemstvím, některé z nich laděné až hororově. Vrchol jeho tvorby představují rozsáhlejší povídky a celkem 6 románů.

Psal úsporným, čtivým stylem, jeho povídky vynikají zřetelnou zápletkou a promyšlenou pointou; jako povídkář patří k nejoceňovanějším tvůrcům (vedle např. svého současníka, Antona Pavloviče Čechova a amerického povídkáře O. Henryho).

Ačkoli disponoval výtečnou fyzickou kondicí, začal trpět psychickými problémy, po nezdařeném pokusu o sebevraždu (1892) byl umístěn do léčebného ústavu v Passy u Paříže, kde zemřel na progresivní paralýzu (která bývala důsledkem pohlavního onemocnění).

Některá díla:

Romány Příběh jednoho života (Une Vie; 1883), **Miláček** (Bel-Ami; 1885), **Mont-Oriol** (1887);

Povídky **Kulička** (La Boule de suif), **Mládenec paní Hussonové** (Le Rosier de Madame Husson), **Slečna Fifi** (Mademoiselle Fifi), **Na pelesti postele** (Au bord du lit), **Milostná schůzka** (Le Rendez-vous), **Horla** (Le Horla).

Guy de Maupassant (1850 – 1893): Na pelesti postele (1883)

V krbu hořel velký oheň. Na japonském stolku stály proti sobě dva čajové šálky, zatím co se vedle cukřenky a malé karafy s rumem kouřilo z čajové konvice.

Hrabě de Sallure odhodil klobouk, rukavice a kožich na židli, hraběnka si zatím odkládala večerní plášť a trochu si upravovala před zrcadlem účes. Usmívala se mile na sebe a urovnávala si špičkami jemných prstů, svítících prsteny, nakadeřené vlasy na skráních. Potom se otočila k manželovi. Díval se na ni již celou chvíli a zdálo se, že váhá, jako by ho trápila intimní myšlenka.

Konečně řekl:

„Dvořili se vám dnes večer dost?“

Zadívala se mu do očí pohledem hořícím plamenem vítězství a vzdoru, pak odpověděla:

„To bych řekla!“

Sedla si na obvyklé místo. Posadil se proti ní, ulomil si koláč a pokračoval:

„Bylo to téměř směšné... pro mne!“

Zeptala se:

„To má být scéna? Chcete mi něco vytýkat?“

„Ne, drahá přítelkyně, říkám jen, že ten pan Burel se k vám choval skoro nevhodně. Kdybych... kdybych... měl na to právo... byl bych se rozzlobil.“

„Drahý příteli, buďte upřímný. Nedíváte se dnes na věci stejně, jako jste se díval loni, to je všechno. Když jsem se dověděla, že máte milenku, milenku, kterou máte rád, málo vás zajímalo, jestli se mi někdo dvoří nebo ne. Řekla jsem vám, jak mě to bolí, řekla jsem stejně, jako říkáte dnes vy, jenže právem: 'Příteli, kompromitujete paní de Servy, mne trápíte a zesměšňujete.' Co jste odpověděl? Ach, dal jste mi jasné najevo, že jsem volná, že manželství mezi rozumnými lidmi je spojení zájmů, sociální pouto, ne však mravní pouto. Je to pravda? Dal jste mi najevo, že vaše milenka je neskonale lepší než já, svůdnější, ženšťejší! To jste řekl – ženšťejší! Samozřejmě to bylo všechno ohleduplné, jak se na dobře vychovaného muže sluší,

zahalené do poklon, vyslovované s jemností, kterou u vás ctím. Ale tím jasněji jsem to pochopila.

Dohodli jsme se, že budeme nadále žít spolu, ale naprosto odděleně. Máme dítě, to mezi námi dělá spojovací čárku.

Řekl jste to skoro tak, abych uhodla, že vám záleží jen na vnějším zdání, že si mohu, když se mi zlíbí, najít milence, jen když ten poměr zůstane utajený. Řečnil jste dlouho a skvěle o chytrosti žen, o jejich obratnosti při ohledech k zavedeným zvykům a tak dále.

Já jsem pochopila, příteli, dokonale pochopila. Tehdy jste náramně, přenáramně miloval paní de Servy a má zákonná, oprávněná láska vám překážela. Nepochybně jsem vás připravovala o část vašich sil. Od té doby žili jsme odděleně. Chodíme do společnosti společně, vracíme se společně, potom jdeme každý do svých pokojů.

A asi tak dva poslední měsíce se začínáte chovat jako žárlivý manžel. Co to má znamenat?“

„Drahá přítelkyně, já nejsem vůbec žárlivý, ale mám strach, že se zkompromitujete. Jste mladá, živá, máte ráda dobrodružství...“

„Promiňte, ale jestliže mluvíme o dobrodružstvích, žádám, aby se zvážilo, kdo z nás...“

„Nu tak, prosím, nežertujte. Mluví s vámi jako přítel, jako vážný přítel. Zatím co vy jste mi říkala samé strašně přehnané věci.“

„Vůbec ne. Vy jste se přiznal, vy jste se přiznal ke svému poměru, což je totéž, jako dát mi právo, abych vás napodobila. To jsem neudělala...“

„Dovolte...“

„Tak mě nechte domluvit. To jsem neudělala. Nemám milence a žádného jsem neměla... až dosud. Čekám... hledám... nenalézám. Potřebuji někoho skvělého... lepšího než vás... To je pro vás poklona, a vy se tváříte, jako byste si toho nevšiml.“

„Má milá, všechny ty žerty jsou naprosto nemístné.“

„Ale já nežertuji ani dost málo. Mluvil jste se mnou o osmnáctém století, vyjádřil jste se, že máte povahu galantního markýze. Já nic nezapomněla. V den, kdy se mi bude hodit přestat být taková, jaká jsem, budete se marně snažit, slyšíte, aniž to budete tušit, budete nosit... parohy... jako ostatní.“

„Ach... cožpak můžete vyslovit takovou větu?“

„Takovou větu!... Vždyť jste se smál, div jste se za břicho nepopadal, když paní de Gers prohlásila, že pan de Servy vypadá jako oklamáný manžel, který hledá své parohy.“

„Co může být směšné z úst paní de Gers, stane se nevhodným ve vašich ústech.“

„Vůbec ne. Vám připadá velmi žertovné slovo paroháč, když jde o pana de Servy, a zní vám náramně ošklivě, když jde o vás. Všecko záleží na hledisku. Ostatně já na tom slově netrvám, řekla jsem je jen proto, abych viděla, zda jste zralý.“

„Zralý... zralý k čemu?“

„Ale abyste jim byl. Když se muž zlobí, jakmile to slovo uslyší, znamená to, že... přihořívá. Za dva měsíce se sám bude smát, když budu mluvit o někom... kdo je nosí. Potom... ano... když je člověk má, necítí je.“

„Vy jste dnes večer jako naprosto nevychovaná. Nikdy jsem vás takovou neviděl.“

„Ach, to... změnila jsem se... k horšímu. To je vaše vina.“

„Poslyšte, má milá, mluvmě vážně. Já vás prosím, snažně prosím, abyste nedovolovala takové nevkusné pronásledování pana Burela, jako jste to dovolila dnes.“

„Vy jste žárlivý. Já to říkala.“

„Ale ne, ne. Jen si přeji, abych nebyl směšný. Nechci být směšný. A jestli ještě uvidím toho pána, jak vám mluví u samého krku, vlastně u samých ňader...“

„Hledal hlásnou troubu.“

„Tak... ho vytahám za uši.“

„Snad nejste do mne zamilovaný?“

„Člověk může být zamilovaný do méně hezkých žen.“

„Podívejme se, takový jste! Ale já už nejsem zamilovaná do vás, to je tím.“

Hrabě vstal. Obešel stolec, a když byl za svou ženou, rychle ji políbil za krk. Hbitě se napřímila a podívala se mu do očí.

„Žádné takové žerty mezi námi, prosím. Žijeme odděleně. Je konec.“

„Poslyšte, nezlobte se. Poslední dobu se mi strašně líbíte.“

„Tak... tak... jsem zkrásněla. Vy také shledáváte... že jsem... zralá.“

„Připadáte mi okouzující, má drahá; vaše paže, pleť, šije...“

„By se líbily panu Burelovi...“

„Vy jste hrozná. Ale co... je pravda... že neznám svůdnější ženu než jste vy.“

„To je půstem.“

„Co?“

„Říkám, že to je půstem.“

„Jak to?“

Když se člověk postí, má hlad, a když má hlad, chtěl by jíst věci, které by v jiném okamžiku jedl nerad! Já jsem jídlo... dříve zanedbávané, a dnes večer by vás nemrzelo, kdybyste je měl na talíři.“

„Ach, Markéto! Kdo vás naučil takhle mluvit?“

„Vy! Podívejte se – od rozchodu s paní de Servy jste měl, pokud vím, čtyři milenky, to však byly děvky, umělkyně ve svém oboru. Jak si tedy podle vás mám vysvětlit jinak než dočasným půstem vaše... hlouposti dnešního večera?“

„Budu upřímný a surový, nezdvouřák. Znovu jsem se do vás zamiloval. A opravdu, mocně. To je vše.“

„Podívejme se, podívejme se. Tak vy byste chtěl... začít znovu?“

„Ano, milostivá.“

„Dnes večer!“

„Ach, Markéto!“

„Dobrá. Opět si pohoršujete. Drahý příteli, dohodněme se. Nejsme si ničím zavázáni, vidíte? Jsem vaše žena, pravda, ale vaše... volná žena. Chtěla jsem se zavázat jinde, chcete, abych vám dala přednost. Dám vám ji... za stejnou cenu.“

„Já nechápu.“

„Vysvětlím. Jsem stejně dobrá jako vaše děvky? Bud'te upřímný.“

„Tisíckrát lepší.“

„Lepší než nejlepší z nich?“

„Tisíckrát.“

„Tak kolik vás stála ta nejlepší za tři měsíce?“

„Nevím, co myslíte.“

„Říkám: kolik vás stála za tři měsíce nejkouzelnější z vašich milenek na penězích, večerích, jídlech v noci, divadlech a tak dále, zkrátka celé vydržování?“

„Cožpak já vím?“

„Měl byste to vědět. Podívejte se, vezmeme mírnou, střední cenu. Pět tisíc měsíčně. Je to asi tak?“

„Ano... asi tolik.“

„Dobrá, příteli, dejte mi hned pět tisíc, a jsem počínaje dneškem na měsíc vaše.“

„Vy jste se zbláznila.“

„Berete to tak; dobrou noc.“

Hraběnka odchází a jde do své ložnice. Postel je přichystaná. Voni tu jakýsi neurčitý parfém nasáklý v tapetách.

Hrabě se objevuje ve dveřích.

„Tady to hezky voní.“

„Opravdu?... To je pořád stejná voňavka. Stále používám *Peau d'Espagne*.“

„Podívejme se, to je překvapující... voní to hezky.“

„To je možné. Ale udělejte mi radost a běžte pryč, já jdu spat.“

„Markéto!“

„Běžte pryč!“

Vstoupil dovnitř a sedl si do křesla.

Hraběnka:

„Tak je to tedy! Dobrá, tím hůře pro vás.“

Svléká si pomalu plesové šaty, odhaluje nahé bílé paže. Zvedá je nad hlavu a sundává si před zrcadlem závoj; pod pěnou krajek se objevuje na okraji korsetu z černého hedvábí něco růžového.

Hrabě rychle vstává a jde k ní.

Hraběnka:

„Nechod'te ke mně, nebo se rozzlobím!!!“

Chytá ji do náruče a snaží se ji políbit.

Vtom se hraběnka rychle naklání, bere na toaletním stolku sklenici voňavé ústní vody a přes rameno ji vychrstne manželovi do obličeje.

Hrabě vstává, voda z něho stéká potůčky; zuří a bručí:

„To je hloupé.“

„Možná... Ale znáte mou podmínku – pět tisíc franků.“

„Ale to by byla pitomost!...“

„A proč?“

„Jak to – proč? Manžel aby platil, že se vyspí se svou ženou!...“

„Ach, vy ale užíváte ošklivých výrazů!“

„To je možné. Opakuji, že by bylo pitomé platit své ženě, své zákonné ženě.“

„Je mnohem hloupější, když člověk má zákonnou ženu, a jde si platit nevěstky.“

„Budiž, ale já nechci být směšný.“

Hraběnka si sedá na pohovku. Pomalu si svléká punčochy, shrnuje je obráceně jako hadí kůži. Růžová stehna vystupují z punčochy a drobná nožka se klade na koberec.

Hrabě jde trochu blíže a něžným tónem se ptá:

„Co to máte za směšný nápad?“

„Jaký nápad?“

„Že po mně chcete pět tisíc franků.“

„To je přece přirozené. Jsme si cizí, ne? A vy po mně toužíte. Vzít si mě nemůžete, protože jsme oddáni. Tedy si mě kupujte, snad trochu méně než jiné.

Uvažujte tedy. Ty peníze, místo aby je dostala nějaká mrcha, která s nimi udělá bůhvíco, zůstanou ve vaší domácnosti, ve vašem domě. A pak – cožpak pro chytrého člověka může být něco zábavnější, originálnější, než si platit vlastní ženu? V nezákonné lásce milujete opravdu jen to, co stojí hodně, hodně peněz. Oceníte znovu naši... legitimní lásku, dáte jí příchut' hýření, okořeníte ji... darebností, když... ji zaplatíte podle ceníku prodejné lásky. Není to pravda?“

Vstala téměř nahá a míří ke koupelně.

„Teď, vážený pane, odejděte, nebo zazvoním na komornou.“

Hrabě stojí zmatený, nespokojený, a najednou jí hodí peněženku.

„Tady máš, potvoro, šest tisíc... Ale abys věděla...“

Hraběnka sbírá peníze, počítá je a říká pomalu:

„Co?“

„Nezvykej si na to.“

Rozesmála se a jde k němu.

„Každý měsíc pět tisíc, vážený pane, nebo vás pošlu k vašim nevěstkám. A dokonce... budete-li spokojen... požádám o zvýšení platu.“

*Guy de Maupassant: Mládenec paní Hussonové a jiné povídky, Praha 1960, s. 337 – 343.
Přeložil Břetislav Štorm.*

Poznámky a vysvětlivky:

Burel [birel]; **de Gers** [de žer]; **frank** – bývalá francouzská měnová jednotka (zanikla v r. 2001), její hodnotu v Maupassantově době lze velmi přibližně odhadnout z údajů v jiných povídkách tohoto autora: např. soukromý učitel pobíral 5 franků za hodinu, kvalitní lehký kabát stál 12 a půl franku atd.; **karafa** – láhev se širokým dnem a úzkým hrdlem; **kompromitovat** – poškodit dobrou pověst; **korset** – součást dámského oděvu: šněrovačka stahující trup až přes boky; **Peau d'Espagne** [pódespaň] – Španělská kůže; **de Sallure** [de Salir]; **skráň** – postranní část hlavy, spánek; **sociální** – týkající se společenských vztahů.